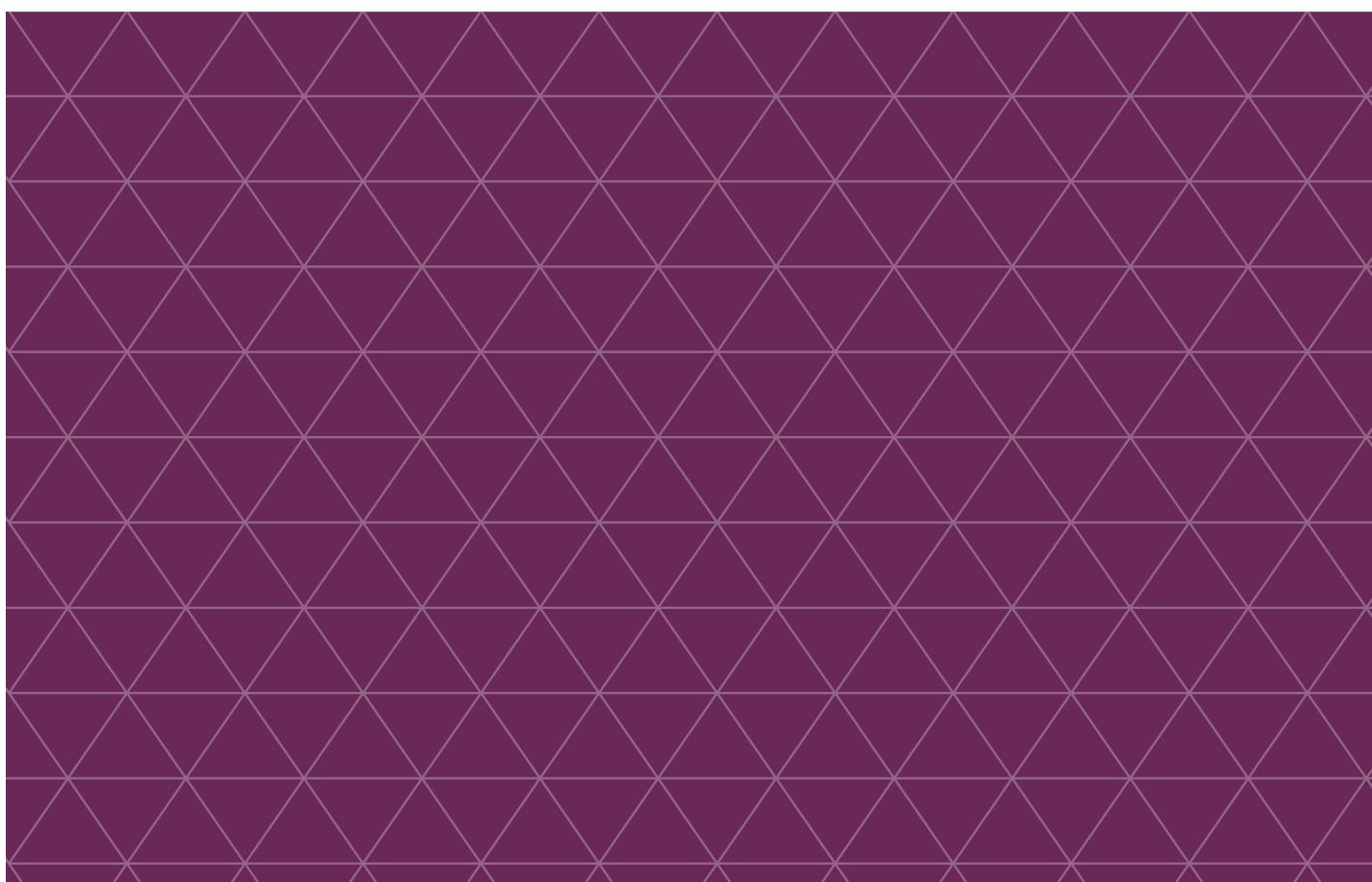

KOMVUX OCH ANPASSAD
UTBILDNING INOM KOMVUX

Så använder du ämnesplanerna i Gy25

Det finns flera styrdokument som sätter ramarna för lärares arbete: skollagen, läroplanen för vuxenutbildningen och ämnesplanerna är några exempel. Den här texten handlar om ämnesplanerna och hur de förhåller sig till övriga styrdokument. Den tar också upp hur det är tänkt att lärare ska använda ämnesplanens tre delar – syfte, centralt innehåll och betygskriterier – för att planera och genomföra undervisning, bedöma och sätta betyg.

Publikationen finns att ladda ner som kostnadsfri PDF från Skolverkets webbplats: skolverket.se/publikationer

ISBN: 978-91-7559-632-7
Grafisk form: Haus Society
Skolverket, Stockholm 2024

Ämnesplanerna är en del av en helhet

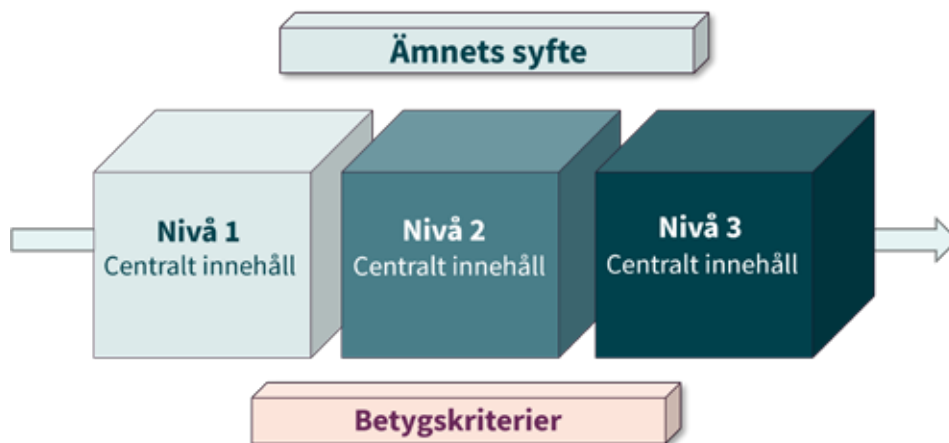
Utgångspunkten för utbildningen inom komvux ska vara den enskilde elevens behov och förutsättningar. I läroplanen för vuxenutbildningen anges komvux uppdrag och värdegrund samt övergripande mål och riktlinjer. Det här är de utgångspunkter som samhället under demokratiska former har kommit överens om ska gälla för utbildningen i sin helhet, inklusive undervisningen. De är viktiga eftersom de gäller verksamheten och lärarens arbete oberoende av vilket ämne som läraren undervisar i.

Den individuella studieplanen

På komvux utgår planeringen av elevens studier ifrån den individuella studieplanen. Den är viktig eftersom den tydliggör elevens mål med utbildningen samt innehåller information om hur undervisningen kan behöva anpassas utifrån elevens behov och förutsättningar.

För varje ämne som kan läsas inom komvux på gymnasial nivå och komvux som anpassad utbildning på gymnasial nivå finns det en ämnesplan. Den är uppbyggd på samma sätt för alla ämnen på gymnasial nivå och består av syfte, centralt innehåll och betygskriterier. Varje ämne består också av en eller flera nivåer. För varje nivå finns ett specifikt centralt innehåll, medan syftet och betygskriterierna är gemensamma för ämnet och därför desamma för alla nivåer.

Syfte, centralt innehåll och betygskriterier styr olika aspekter av lärarens arbete, men de behöver läsas i sin helhet och förstås i relation till varandra. Detta är viktigt för att undervisningen ska få den bredd och det djup som ämnesplanen syftar till. Syftet och det centrala innehållet för nivån är i fokus vid planering och genomförande av undervisningen, medan det vid betygssättningen är betygskriterierna som utgör utgångspunkten.

Delnivåer

Inom komvux på gymnasial nivå respektive komvux som anpassad utbildning på gymnasial nivå kan rektorn besluta om att nivåer i ett ämne ska delas in i delnivåer och hur många verksamhetspoäng varje sådan delnivå ska omfatta. (2 kap. 10§ förordning om vuxenutbildning)

Ämnesplanerna är tillsammans med läroplanen för vuxenutbildningen lärarens viktigaste verktyg för att planera och genomföra en undervisning av god kvalitet.

Ämnesplanerna ger ramar för undervisningen

En ämnesplan är ett resultat av en omfattande process som involverar många aktörer, intressen och perspektiv i samhället. Ämnesplanerna ska vara användbara verktyg för läraren, utgå från relevant forskning och hålla sig inom de juridiska ramarna.

Undervisningen inom komvux på gymnasial nivå och komvux som anpassad utbildning på gymnasial nivå utgår med enstaka undantag¹ ifrån samma ämnesplaner som gymnasieskolan och den anpassade gymnasieskolan. Det är regeringen som beslutar om ämnesplanerna för de gymnasiegemensamma ämnena. Skolverket beslutar om övriga ämnen. Ämnesplanerna innehåller ramar för undervisningen som är gemensamma för alla lärare och elever. På så sätt ska de ge förutsättningar för en likvärdig undervisning.

Lärare tolkar och omsätter styrdokumentet i sin undervisning

Lärare har stor frihet att tolka styrdokumentet och omsätta dem i sin undervisning. Det här kan ses som ett uttryck för samhällets tillit till lärarprofessionen. Ur ett praktiskt perspektiv är det dessutom nödvändigt att inte i onödan begränsa lärares handlingsutrymme, eftersom undervisning till sin natur är en dynamisk process där vad som är lämpliga val i hög utsträckning beror på sammanhanget och på de elever som läraren har framför sig. Därför lämnar ämnesplanerna utrymme för läraren att utforma undervisningen med utgångspunkt i ett specifikt sammanhang och med hänsyn till eleverna. Läraren ska även kunna ta till vara de kunskaper och erfarenheter som eleverna inhämtat genom arbetsliv eller tidigare studier.

Bildningsuppdraget är brett

I skollagens första kapitel slås det fast att utbildningen syftar till att elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Utbildningen har ett brett bildningsuppdrag och det framgår av bestämmelserna att alla elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

Komvux har ett brett uppdrag med flera övergripande mål. Av skollagen framgår att utbildningen inom komvux ska ge stöd och stimulera vuxna i deras lärande, ge vuxna möjlighet att utveckla sina kunskaper och sin kompetens i syfte att stärka sin ställning i arbets- och samhällslivet samt främja den personliga utvecklingen. Komvux ska ge en god grund för elevernas fortsatta utbildning och dessutom utgöra en bas för den nationella och regionala kompetensförsörjningen till arbetslivet.

Undervisningens kvalitet har en central betydelse för att syftet med utbildningen ska uppnås. God undervisning rör sig ständigt mellan planering och struktur å ena sidan, och följsamhet och anpassning utifrån elevens utveckling å andra sidan. Lärare ska planera och leda undervisningen med ett tydligt mål

Vad utbildningen ska leda till finns även uttryckt i EU:s nyckelkompetenser för livslångt lärande, där kompetenser uttrycks som en kombination av kunskaper, färdigheter och förhållningssätt som en individ kan behöva för att kunna nyttja sin fulla potential och aktivt delta i samhälls- och arbetsliv.

i sikte utifrån ämnesplanens syfte och centrala innehåll, men samtidigt kunna ompröva, ändra och anpassa undervisningen beroende på hur den fungerar i den aktuella elevgruppen och för enskilda elever. Inom komvux behövs också flexibla lösningar när det gäller arbetssätt och arbetsormer med utgångspunkt i individens behov och förutsättningar.

I undervisningen samverkar olika typer av mål. En del är övergripande målsättningar och läroplansmål som ska styra hela utbildningen. Andra mål handlar om det kunnande eleverna ska ges möjlighet att utveckla genom undervisningen i ett enskilt ämne. Läraren sätter också upp specifika och närliggande mål för undervisningen som handlar om vad läraren vill att just de här eleverna ska lära sig under ett arbetsområde eller en viss lektion. De närliggande målen kan ha olika karaktär och ha sin utgångspunkt i olika delar av lärarens uppdrag. Alla mål är inte enkelt mätbara och de kan ha olika konkretionsnivå och tidshorisont.

Så används ämnesplanernas syfte, centrala innehåll och betygskriterier

Vid planering och genomförande av undervisning utgår lärare från ämnets syfte och det centrala innehållet för nivån. Det beror på att syftet och det centrala innehållet tillsammans beskriver vad eleverna ska lära sig och vilka kunskaper, förmågor, attityder och förhållningssätt som undervisningen ska ge eleverna förutsättningar att utveckla.

När lärare sätter betyg i slutet av en nivå använder de betygskriterier. Lärarna använder betygskriterierna som mått för att avgöra vilket betyg som motsvarar elevens kunskaper. Betygskriterierna är inte frikopplade från övriga delar i ämnesplanen utan behöver läsas och tolkas utifrån syfte, nivåns centrala innehåll och den undervisning som har bedrivits.

Syftet ringar in utgångspunkterna för ämnet

Det inledande stycket i varje ämnesplan ringar in ämnets kunskapsområde eller placerar ämnet i ett bredare samhällsperspektiv. Sedan följer syftet, som riktar sig till läraren och beskriver de övergripande målsättningar som ska gälla för undervisningen i det aktuella ämnet. Syftet är därför viktigt när lärare planerar och genomför undervisningen.

Syftetexten lyfter fram ämnets väsentliga kunskaper och uttrycker de övergripande målsättningar läraren ska ha med undervisningen i ämnet. Den anger det ämnesspecifika kunnande som eleverna förväntas utveckla

¹Det gäller bland annat tre ämnesplaner inom yrkesförarutbildning/fordons- och transportprogrammet inriktning transport. Det gäller också ämnet idrott och hälsa som inte finns inom komvux som anpassad utbildning på gymnasial nivå.

och ger därmed kunskapsuppdraget en central roll. Syftestexten innehåller också skrivningar om att undervisningen syftar till att stimulera goda sociala och omdömesinriktade förmågor och förhållningssätt.

Syftestexten avslutas med ett antal punkter som anger målen för ämnet. De fokuserar på de delar av syftet som ligger till grund för betygskriterierna. Målen för ämnet innehåller däremot inte sådana delar av syftet som kan rikta sig till elevernas socioemotionella utveckling, värderingar, beteenden eller intresse för ämnet. Dessa områden är viktiga när läraren planerar, genomför och utvärderar sin egen undervisning, men ska inte vara underlag för kunskapsbedömning och betygssättning.

De väsentliga kunskaperna inom respektive ämne är sammansatta och innefattar både sådant eleven känner till och förstår och sådant eleven kan göra och hantera. Balansen varierar beroende på ämnets karaktär. Därför används uttrycken ”kunskaper om”, ”förståelse av”, ”förmåga att” eller ”färdigheter i att” som inledning till målen i olika utsträckning i olika ämnen.

I till exempel ämnesplanen för geografi inom komvux på gymnasial nivå betonas betydelsen av vad eleverna känner till och förstår med ”kunskaper om geografiska förhållanden, mönster och processer på olika skalnivåer”. Att eleverna dessutom ska kunna använda sina kunskaper framgår av formuleringen ”förmåga att använda geografiska begrepp, modeller, metoder och verktyg för att undersöka geografiska frågor och presentera resultaten”.

Det centrala innehållet anger progressionen i ämnets obligatoriska kunskapsinnehåll

Det centrala innehållet anger vad alla elever har rätt att möta i undervisningen. Innehållet har olika karaktär beroende på ämne och ämnestradition och kan lägga olika vikt vid teoretiska och praktiska aspekter.

Varje ämnesplan består av en eller flera nivåer. Progressionen i det centrala innehållet mellan de olika nivåerna ska ge goda förutsättningar för elevernas kunskapsutveckling. Grundtanken är att innehållet från en lägre nivå är en förutsättning för att på bästa sätt tillgodogöra sig innehållet på en högre nivå.

I de olika ämnena uttrycks progressionen på flera sätt. Till exempel kan ett centralt innehåll fördjupas genom ökad komplexitet eller breddas genom att nya innehållsliga områden läggs till. Ett centralt innehåll kan ibland upprepas på flera nivåer men ändå öka i svårighetsgrad eftersom läraren ska relatera det till övrigt centralt innehåll på den högre nivån. Om ett ämne har flera nivåer behöver läraren ha en bild av hur progressionen mellan samtliga nivåer ser ut i ämnesplanen. Till exempel behöver läraren känna till både vilket centralt innehåll eleverna har mött på lägre nivåer och vilket innehåll de kommer att möta på högre nivåer.

Läraren avgör på vilket sätt undervisningen behandlar det centrala innehållet

Med utgångspunkt i elevernas behov och målsättningar gör läraren professionella tolkningar och val och avgör hur det centrala innehållet ska behandlas på bästa sätt. Innehållspunkterna ska uppfattas som byggstenar som kan kombineras på olika sätt och som kan väga olika tungt i undervisningen. Innehållspunkterna är uttryckta mer eller mindre detaljerat beroende på ämnets traditioner, ämnets kunskapsinnehåll och de behov lärare och branscher har gett uttryck för. Det centrala innehållet levandegörs av läraren i undervisningen och det ingår i lärarens professionella yrkeskunnande att avgöra hur det centrala innehållet kan ta form i olika undervisnings-grupper och olika studieformer.

I ämnet matematik, nivå 1, inom komvux på gymnasial nivå kan en lärare till exempel välja att kombinera innehållspunkter som "hjälpmedel och verktyg som är relevanta för att hantera matematik inom arbetslivet" med "hantering av formler och algebraiska uttryck" och "användning av digitala verktyg för att effektivisera beräkningar" för att ge en helhetsbild av vilka verktyg som kan vara användbara inom ett visst område. I planeringen kan de enskilda punkterna i det centrala innehållet kräva olika mycket utrymme i undervisningen, beroende på vad de omfattar och på elevgruppens behov och förkunskaper.

På liknande sätt kan en lärare i ämnet byggkunskap, nivå 1, inom komvux som anpassad utbildning på gymnasial nivå arbeta med många delar av det centrala innehållet samtidigt. Vid studiebesök på byggarbetsplatser och på byggvaruhus kan läraren till exempel välja att ta upp begrepp för verktyg, maskiner och material. Vid samma tillfälle kan läraren också gå igenom användning av personlig skyddsutrustning och ergonomiska hjälpmedel. Läraren gör detta i syfte att ge eleverna möjlighet att utveckla ett fackspråk och samtidigt utveckla kunskaper om arbetsmiljö och säkerhet.

Läraren har många mål för sin undervisning

Med utgångspunkt i utbildningens breda bildningsuppdrag hanterar läraren olika mål i sin undervisning. För lärarens lektioner, moment eller arbetsområden kan det vara meningsfullt att tala om mål som inte är så omfattande, det vill säga mål för det som läraren vill att eleverna ska lära sig och utveckla utifrån hur syftet och kursens centrala innehåll omsätts i undervisningen.

Dessa mål kan vara mångfacetterade, mer eller mindre uttalade och omfattande samt ha olika tidshorisont och karaktär. Vissa av målen varken kan eller behöver mätas. Det som är gemensamt för dessa mål är att de är föremål för lärarens professionella och didaktiska val och att de utgör en del av vägen mot det bredare syftet med undervisningen i ämnet.

- Ett exempel på detta kan vara när läraren i ämnet dator- och kommunikationsteknik, nivå 1, inom komvux på gymnasial nivå undervisar om hur eleven ska göra för att installera och konfigurera ett specifikt applikationsprogram. Fokus är då på de delar av nivåns centrala innehåll där eleven ska lära sig denna typ av installation. Dessutom ser läraren till att eleverna får diskutera sina egna erfarenheter av olika slags applikationer för informa-

tionsinhämtning, underhållning och spel i syfte att stimulera deras nyfikenhet och intresse för den tekniska utvecklingen inom dator- och kommunikationsteknik – något som inte anges i nivåns centrala innehåll, men som återfinns i syftestextens övergripande målsättningar för ämnet.

- Ett annat exempel kan vara när läraren i ämnet biologi – naturbruk, nivå 1, inom komvux som anpassad utbildning på gymnasial nivå undervisar om nötkreatur och deras foder. Läraren kan välja att göra detta utifrån det centrala innehållet för nivån, som ska ta upp växt- och djurarter av betydelse inom naturbruk och djurens behov. Samtidigt kan läraren ha siktet inställt på de övergripande målen för ämnet som syftar till att eleven ska ges förutsättningar att utveckla kunskaper om sambanden i naturen. Läraren kan därför också koppla ihop detta med att visa hur djurfodret är en del av kolets kretslopp och hur det kan påverka klimatet, för att åskådliggöra ett samband.

Bedömningar i syfte att stödja elevernas kunskapsutveckling

För att kunna planera den kommande undervisningen behöver läraren hålla sig informerad om hur undervisningen fungerar och hur elevernas kunskaper utvecklas. Bedömningar som syftar till att stödja elevernas kunskapsutveckling är ofta kontinuerliga och görs i stunden. De behöver ge så pass detaljerad och nyanserad information om elevernas styrkor och utvecklingsbehov att det blir möjligt för läraren att förändra och anpassa sin kommande undervisning och ge verkningsfull återkoppling till eleverna. Läraren kan på så vis få syn på vad som behöver fördjupas, repeteras eller sättas in i andra sammanhang i den kommande undervisningen. Av det följer att ämnets syfte, det centrala innehållet och lärarens närliggande och specifika mål för undervisningen hamnar i fokus.

Ämnesplanerna specificerar inte exakt vad dessa bedömningar ska gälla eller hur de ska göras. Det beror på det nära släktskapet med undervisningen, det vill säga att vad som behöver tas upp under nästa undervisningstillfälle, hur det ska göras och vilken form av återkoppling som är utvecklande för eleverna vid varje enskilt tillfälle beror på sammanhanget. Det måste finnas utrymmen i undervisning och bedömning som inte är fullt ut definierade på förhand. Varje elevs kunskapsutveckling kommer inte att ta exakt samma bana, och därför är det viktigt att i undervisningen ge plats och stöttning åt elever att öva, pröva, våga ha fel och få uppleva känslan av att kunskaper kan vara sin egen belöning.

Betygsskalan – lärarens måttstock

Betygsskalans uppgift är att fungera som en måttstock vid betygssättningen. På skalan finns betygskriterier angivna på nivåerna E, C och A.

Betygskriterierna uttrycker kännetecknen på kunskaper men kan inte på egen hand säga något meningsfullt om vad som krävs för en viss kun-

skapsnivå. Betygskriterierna behöver läsas och tolkas i relation till ämnets syfte, nivåns centrala innehåll och den undervisning som har bedrivits. Det kräver både yrkeskunskap och omdöme av den undervisande läraren. Betygskriterierna är formulerade utifrån målen för ämnet som helhet och är konstruerade för att läraren ska kunna göra sammantagna bedömningar av elevernas kunskaper och sätta betyg. Genom att stämma av elevernas kunskaper mot betygskriterierna kan läraren också identifiera elever i behov av extra anpassningar.

Betygskriterierna är övergripande

För att betygskriterierna ska fungera som ett användbart verktyg vid betygssättningen är de formulerade på ett relativt övergripande sätt. På så sätt ger de läraren möjligheter att sätta det betyg som sammantaget bäst motsvarar elevens kunskaper utifrån ett brett och varierat underlag.

Ibland sätts likhetstecken mellan likvärdighet och precisa och detaljerade ämnesplaner och betygskriterier. Ämnesplanerna och betygskriterierna är naturligtvis viktiga för likvärdigheten, men de kan inte vara ensamt avgörande. Alla de kunskaper som elever förväntas utveckla i sin utbildning är inte av en sådan karaktär att de låter sig beskrivas enkelt eller på ett sätt som alla lärare uppfattar exakt likadant.

Det är viktigt att lärare arbetar för att skapa samsyn kring de kunskaper som är väsentliga i ett ämne, eftersom det ger bättre förutsättningar för likvärdighet och för ämnesdidaktiskt välgrundade val. En samsyn som utvecklas inom professionen kan förbättra kvaliteten på undervisningen och på lärares tolkningar av betygskriterier i relation till ämnets syfte, nivåns centrala innehåll och den undervisning som har bedrivits i enlighet med ämnesplanen.

Alltför precisa beskrivningar i betygsmatriser, skoladministrativa system eller liknande riskerar att hindra snarare än gynna nyfikenhet, kreativitet och kunskapsutveckling. Undervisningen utarmas och begränsas om enbart det enkelt mätbara ställs i förgrunden. Dessutom löper eleverna risk att få ägna mer tid och energi åt att visa sina kunskaper än åt att utveckla nya kunskaper.

Återkoppling i form av betygsbeteckningar och betygskriterier

Lärare väljer ibland att återkoppla resultaten på enskilda uppgifter med hjälp av betygsbeteckningar. Det är viktigt att vara medveten om att enskilda prestationer utgör mindre bitar i ett större pussel som läggs av läraren. Det finns en risk för att eleverna blandar ihop betygsbeteckningar på enskilda prestationer med riktiga betyg om läraren väljer att återkoppla på ett sådant sätt.

Lärare och rektorer bör vara uppmärksamma på hur, när och i vilken omfattning betygskriterierna kommuniceras till eleverna. Eleverna behöver återkoppling som de kan förstå och använda sig av, vilket ofta är något annat än citat ur styrdokumentet. Det kan vara lättare för en elev att förstå vad som är en bra text med hjälp av jämförelser med andra texter, än att på förhand utläsa vad som är god kvalitet utifrån betygskriteriernas övergripande formuleringar.

Vikten av ett brett och varierat underlag

Betygskriterierna är i första hand konstruerade för att utifrån flera olika underlag göra bedömningar och sätta betyg. Läraren planerar undervisningen utifrån ämnets syfte och nivåns centrala innehåll men behöver också känna till betygskriteriernas innehåll. Genom att med viss regelbundenhet stämma av vilket underlag som har samlats in, och analysera vad det säger om elevens kunskaper, kan läraren säkerställa ett brett och varierat underlag i relation till betygskriterierna. Betygsunderlaget blir därmed mer relevant och betygen mer rättvisande. Läraren behöver planera undervisningen på ett sätt som säkerställer att det finns ett betygsunderlag som vid nivåns slut är relevant i förhållande till betygskriterierna i sin helhet.

Läraren läser och tolkar betygskriterierna

Lärarens tolkning av betygskriterierna påverkas av sådant som betoningar i ämnets syfte, komplexiteten i det centrala innehållet, hur undervisningen har sett ut och vilka möjligheter eleverna har haft att fördjupa sina kunskaper. Det innebär att olika delar och underlag viktas olika tungt vid betygssättningen. Läraren fäster då större vikt vid sådana kunskaper som betonas i syftet eller som kan kopplas till stora och särskilt väsentliga delar av det centrala innehållet och som därmed har fokuserats i undervisningen.

Alla ämnesplanens delar behövs alltså för att ringa in vad som ska bedömas med stöd av betygskriterierna. Läraren behöver även väga in mer konkret vad undervisningen har behandlat och göra sin bedömning av elevernas kunskaper utifrån det. Undervisningen kan exempelvis ha viktats olika mellan restaurang och storhushåll. Därför är det ofrånkomligt att betygskriterierna behöver läsas och tolkas, inte bara i relation till ämnesplanens övriga delar, utan även till den undervisning som har bedrivits.

När läraren sätter betyg på de olika nivåerna i ett ämne är det centrala innehållet för respektive nivå i fokus vid tolkningen av betygskriterierna. I ämnet engelska i gymnasieskolan behandlas till exempel under rubriken Kommunikationens innehåll ”aktuella och bekanta ämnesområden” på nivå 1, vilket stegras till ”konkreta och abstrakta ämnesområden” på nivå 2. Betygskriteriernas formuleringar om elevens språkliga säkerhet gäller olika slags sammanhang eftersom undervisningsinnehållet ökar i svårighetsgrad på den högre nivån. Beroende på vilken nivå det handlar om skiljer sig alltså tolkningen av betygskriterierna åt.

Rättvisande betygssättning

Betyg sätts i slutet av varje nivå. Nivåerna bygger på varandra, och varje betyg ska återspegla elevens kunskaper i ämnet upp till och med den aktuella nivån. Varje nytt godkänt betyg (E, D, C, B eller A) på en nivå anses omfatta och ersätta elevens betyg på de lägre nivåerna i ämnet. Betyget F på en högre nivå innebär däremot inte att eleven får F på lägre godkända nivåer utan enbart på den nivå där betyget sätts.

En förutsättning för undervisningen, tolkningen av betygskriterierna och betygssättningen är att lärare har god kännedom om hur det centrala innehållet bygger vidare över samtliga nivåer i ämnet. Det som anger skillnaden mellan nivåerna i ämnesplanen är det centrala innehållet. Syftet och betygskriterierna är däremot desamma för ämnet i sin helhet. Vid varje betygssätt-

ningstillfälle i ett ämne tolkas betygskriterierna därför i relation till ämnets syfte samt till det centrala innehållet och den undervisning som har bedrivits på den aktuella nivån. Eftersom det som bedöms vid betygssättningen på en högre nivå förutsätter kunskaper från lägre nivåer kan det nya betyget anses omfatta och ersätta tidigare nivåbetyg i ämnet. Ämnesbetyg kallas det betyg som eleven får när samtliga nivåer i ämnet är avslutade.

Ämnesbetyg

Nivåbetyg	
Ämne 200 poäng	
Nivå 2	C
Nivå 1	B

Ämnesbetyg	
Nivå 2	100 poäng C
Nivå 1	100 poäng B
Slutligt betyg i ämnet	
200 poäng C	

Exempel 1: Eleven läser två nivåer med 100p vardera och får B på den första nivån och C på den andra. Ämnesbetyget blir då ett C som omfattar 200p.

Nivåbetyg	
Ämne 300 poäng	
Nivå 3	F
Nivå 2	D
Nivå 1	E

Ämnesbetyg	
Nivå 3	100 poäng F
Nivå 2	100 poäng D
Nivå 1	100 poäng E
Slutligt betyg i ämnet	
300 poäng D	

Exempel 2: Eleven läser tre nivåer med 100p vardera, får E på den första nivån och ett D på den andra nivån och ett F på den sista nivån. Eleven får då två betyg i ämnet: ett D som omfattar 200 poäng och ett F på den avslutande nivån som omfattar 100 poäng.

Nivåbetyg	
Ämne 200 poäng	
Nivå 2	F
Nivå 1	F

Ämnesbetyg	
Nivå 2	100 poäng F
Nivå 1	100 poäng F
Slutligt betyg i ämnet	
200 poäng i nivå 1 F	
100 poäng i nivå 2 F	

Exempel 3: Eleven läser två nivåer med 100p vardera och får F på båda. Eleven får då två betyg i ämnet: ett F som omfattar 100 poäng på nivå 1 och ett F som omfattar 100 poäng på nivå 2.

När läraren avgör vilket betyg som bäst motsvarar elevens kunskaper är det en avstämning av elevens kunskaper i relation till ämnets betygskriterier. Läraren jämför olika underlag mot betygskriterierna och analyserar vilket betyg som helheten indikerar. Då överblickar läraren hur elevens kunskaper fördelar sig inom betygsskalan och söker efter det betygssteg som sammantaget visar mest rättvisande överensstämmelse. För betyget E måste elevens kunskaper motsvara samtliga delar av betygskriterierna för det betygssteget. För betygen över E kan däremot elevens kunskaper i olika delar av ämnet variera något inom skalan.

För att få en sammantagen bild av elevens kunskaper är tyngdpunkterna i ämnet och det centrala innehållet på den aktuella nivån vägledande. Läraren fäster mer vikt vid sådana kunskaper som betonas i ämnets syfte eller som kan kopplas till många eller omfångsrika punkter i nivåns centrala innehåll. Läraren fäster också mer vikt vid sådant som har varit i fokus i undervisningen och där eleverna har fått möjlighet att särskilt fördjupa sina kunskaper.

Läraren använder den information om elevens kunskaper som är relevant i jämförelse med betygskriterierna, men kan ofta ganska omgående komma fram till att vissa underlag inte är relevanta för betygssättningen. Det kan till exempel handla om underlag som visar andra kvaliteter än de som kan jämföras med betygskriterierna, äldre underlag som samlats in i början av nivå och som läraren bedömer inte ger en tillförlitlig bild av elevens kunskaper i slutet av nivån eller arbeten som lämnats in så sent att läraren inte hunnit värdera dem på ett tillförlitligt sätt.

Nyare underlag väger oftast tyngre, eftersom elevens kunnande fördjupas och utvecklas genom undervisningen. Vid betygssättningen behöver läraren även fråga sig hur olika bedömningssituationer har gett eleverna möjlighet att visa sitt kunnande.